

SOTSIAALMINISTEERIUM

Millised on maanaiste ootused kohaliku elu korraldajatele? Maapiirkondade naiste eluolu uuringu esialgsetest tulemustest

KADRI SOO

TARTU ÜLIKOO

ÜHISKONNATEADUSTE INSTITUUT

18.08.2021

Eesti maanaiste eluolu uuring

Eesmärk ja meetod

Eesmärk: teada saada, millised on maapiirkondades elavate naiste elutingimused ja hinnangud avalike teenuste kättesaadavuse kohta.

Toimus 2021 talvel ja kevadel

Korraldaja: [Eesti Naisteühenduste Ümarlaud](#)

Rahastaja: Sotsiaalministeerium strateegilise partnerluse projekti “Koos võrdõiguslikuma ühiskonna poole” raames.

Sihtrühm: 20-79-aastased maapiirkondades elavad naised

Valim: 1075 naist 12 maakonnast, v.a Pärnu-, Põlva- ja Saaremaa.

Küsitlusmeetod: peamiselt isetäidetav veebiankeet, aga ka telefoni- ja silmast silma intervjuud ning isetäidetav ankeet paber kandjal.

Töötamine maal

65% maanaisest töötas täis- või osakoormusega.

Neist ligi pool töötas oma kodus või selle läheduses. 48% töökoht kodust kuni 50 km kaugusel. 4% veelgi kaugemal.

Enim töötavad kodust kaugel Võru-, Valga- ja Hiimaau naised.

Rahulolu oma tööga

Väga rahul (62%)	Enam-vähem rahul (36%)	Rahulolematud (2%)
Huvitav, vaheldusrikas töö	Palk väike	Koroona negatiivne mõju
Võimalus töötada kodus või selle läheduses	Töö füüsiliselt või vaimselt raske	Töökoht kaugel
Paindlik tööaeg ja -korraldus	Töökoht kaugel	Vähe tööd
Meeldiv kollektiiv	Põnev ja vaheldusrikas töö	Töö füüsiliselt või vaimselt raske
Normaalne palk	Meeldiv kollektiiv	Kehv töökorraldus
<i>Hea, et üldse töö on</i>	Koroona negatiivne mõju	Pole arenemisvõimalusi
<i>„Vaatamata sellele, et mu töötasud on kaootilised, armastan ma oma tööd.“</i>	<i>„Tuleks omadega toime, kui autokütus ei võtaks enamust sissetulekust.“</i>	<i>„35 km - see töö ei vasta minu kvalifikatsioonile, aga millegagi tuleb tegeleda.“</i>

Naiste ootused seoses tööga

(Naistele sobilike) töökohtade loomine/säilitamine maal.

Töötamise võimalus kodu lähedal või kodus.

Paindlik, vajadustest lähtuv ühistransport.

Kiire ja kindel internetiühendus.

Töö- ja pereelu ühildamise eesmärgil töökorralduse paindlikkus.

Laste kooli- ja huviharidus maal

Iga teise vastaja leibkonnas elab mõni lasteaiaaegaline või koolis käiv laps.

Umbes pool naistest oli väga rahul kodukandis asuva alg-, põhi- või gümnaasiumiga ja seal antava haridusega.

Kriitilisemad ollakse huvihariduse ning eriti kutsehariduse võimaluste suhtes.

Laste haridusvõimalustega rohkem rahul Tartu- ja Harjumaa naised, vähem Hiiu-, Ida-Viru- ning Valgamaa naised.

Rahulolu laste haridusvõimalustega

Rahul haridusasutustega

Kool kodu lähedal, hea koolitransport

Pädevad ja abivalmid õpetajad

Väiksed klassid, palju individuaalset lähenemist

Hooliv ja innovatiivne kool

Tugipersonal on olemas

Mitmekülgne huvitegevus

„Kool on väga lapsesõbralikud ja perekondi toetavad, töötajad on kõik oma ala spetsialistid, õhkkond koolis on väga hea.“

“Kool on mõne km kaugusel ja haridus on hea.”

Ei ole rahul haridusasutustega

Õpetajaid vähe, vanad, väsinud, suur kaadrivoolavus

Õpetamise kvaliteet kehv

Kool asub kodust kaugel (sh põhikool)

Vanamoodne juhtimis- ja õpetamisstiil

Puuduvad tugiteenused

Huvitegevus puudub või valik kesine; huvikoolid, -ringid kaugel

Keskooli/gümnaasiumi kodukandis pole

Gümnaasiumis vähe valikaineid, õppesuundi

„Koolid asuvad meist kaugel ja päevad on liiga pikad lapse jaoks.“

„Põhikooli õpetajad on enamasti kas pensionieelikud või siis võetakse õpetajateks tööle ilma pedagoogilise hariduseta inimesi, mis devalveerib hariduse kvaliteeti.“

Naiste ootused seoses laste haridusega

Vähemalt alus-, alg- ja põhihariduse kättesaadavus peab olema tagatud kodu lähedal.

Kvaliteetne koolipersonali – pädevus õpetamisel, lapsesõbralikkus, piisavalt innovatiivne, hea koostöö kodu ja kooli vahel.

Tugiteenuste olemasolu koolis.

Erinevad huvitegevuse võimalused koolis/omavalitsuses; kellaajad, mis võimaldavad ühistranspordiga koju pääseda.

Ida-Virumaal säilitada, võimaldada eesti emakeelega lastele eestikeelne õpe.

Hinnang teede korrashoiule

Suur osa vastajatest oli teede korrashoiuga kodukohas enam-vähem rahul. Iga viies oli rahulolematu.

Teede korrashoiuga rohkem rahul Harju- ja Tartumaa naised, vähem Järva-, Lääne- ja Jõgevamaa naised.

Rahul korrashoiuga

Tehtud palju kergliiklusteid

Teehooldus kiire ja korralik

Lumi lükatakse hommikul vara

Teed ei tolma

Peaaegu kõikjale on rajatud asfaltteed

“Aastast aastasse läheb paremaks, enamus teid on mustkattega, kodutee 500 m on veel kruusatee, aga seda hooldatakse.”

“maapiirkonna kohta väga head. Talvel hooldati hästi ja tolmuva on - kaetud ainega, mis ei tolma.”

Ei ole rahul korrashoiuga

Teed väga auklikud ja tolmavad

Teid hooldatakse harva (eriti kevadel, sügisel, ääremaal)

Lumekoristus harv, liiga hilja päeval

Kergliiklusteid vähe

Teeremont vähekvaliteetne

“Külateede eest hoolitsemine on täielikult maaomanike/elanike õlul, vald hooldab ainult väheseid teid.”

“Valdade äärepiirkonnas olevad külad jäetakse arengukavas alati viimasteks, eriti hajakülad. Viidatakse kasutajate vähesusele, polevat mõtet investeerida. Kergliiklusteed ei tehta ka, sest polevat piisavalt kasutajaid. ... Hajakülad surevad lõpuks välja.”

Naiste ootused seoses teede korrashoiuga

Kõik teed tolmuvabaks.

Lumekoristus piisavalt kiire ja hommikul, et töönimesed ja lapsed saaksid liikuma.

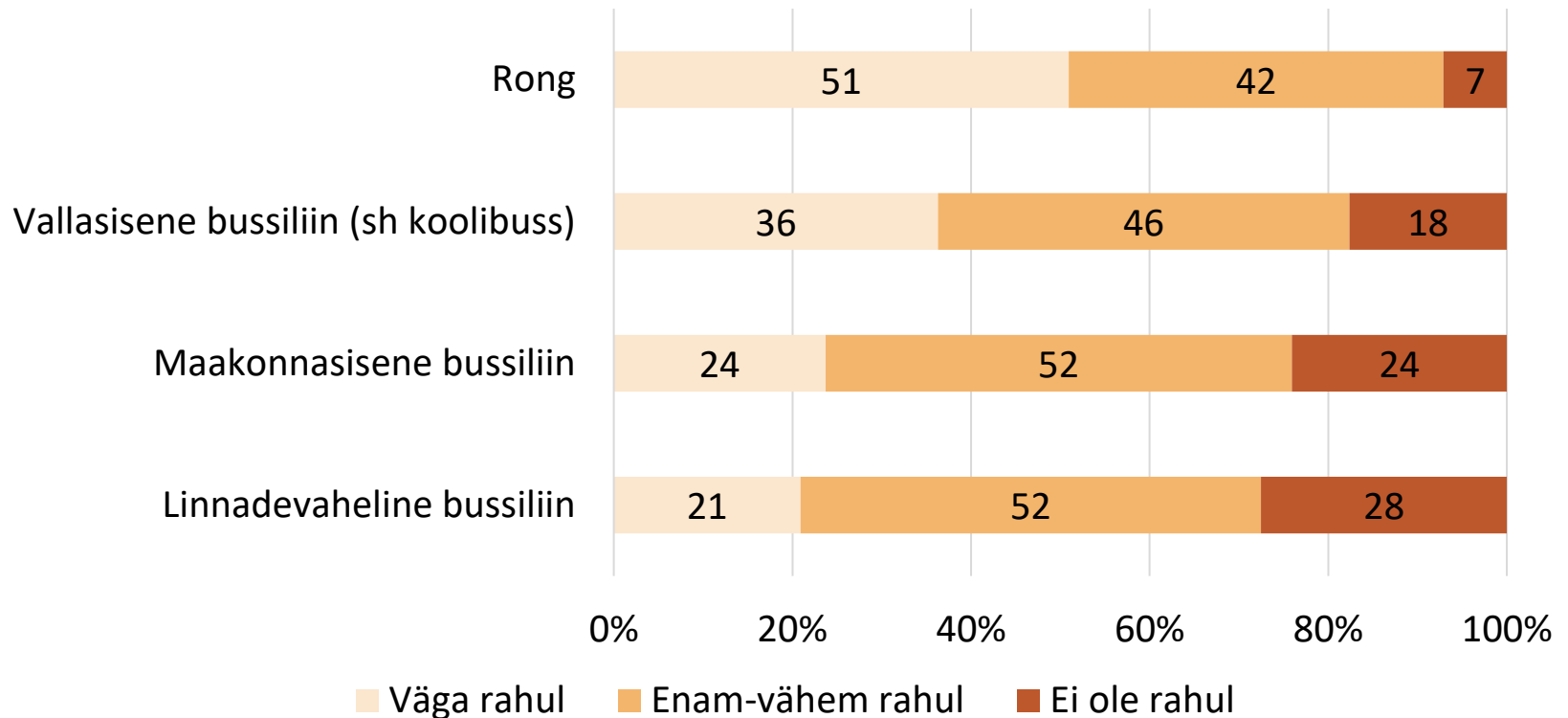
Kergliiklusteede arendamine, kus on lastel, jalgratturitel ja jalakäijatel kergem ja ohutum liigelda.

Mitte ära unustada valla ääremaid – ka seal elavad inimesed, kes peavad pääsema tööle, kooli, arsti juurde jm.

Rahulolu ühistranspordiga

Kolmandik vastajatest kasutab ühistransporti.

Rahulolu ühistranspordiga praegusel ajal (osakaal vastavat transpordivahendit kasutavatest vastajatest)

Ühistransporti kasutavate vastajate hinnangud

Rahul ühistranspordiga

Ühistransport liigub piisava sagedusega

Tasuta maakonnatransport

Valla/koolibussiga saavad lapsed kenasti kooli

“Kodulähedal on väga hea liiklustihedus ja ka tööle saaks ühistranspordiga, aga kasutan ilmselt mugavusest autot.”

“Hommikul saan valla koolibussiga tööle ja pärast ka koju, linna saan ühistranspordiga, probleem on suvel ja nendel aegadel kui kool ei toimu, ei liigu ka valla buss, siis ongi ainus võimalus, et keegi viib.”

Ei ole rahul ühistranspordiga

Bussipeatus asub kodust kaugel

Bussid sõidavad väga harva, ebasobivatel kellaaegadel töötaja või koolilapse jaoks

Päeval ajal saab sõita, õhtul enam mitte

Tiptunnil buss ülerahvastatud

Haldusreformi tõttu raske pääseda uude vallakeskusesse

“Bussipeatus on 8 km kaugusel ja seal peatuvaid busse on ainult 2 korda päevas”

“Haldusreform ühendas vallad, millel puudub ühine tõmbekeskus. Vallakeskus jäi teiste liitunute jaoks ääremaale, valla eri osi ühendav ühistransport puudub, ka õpilasliinid teenindavad ainult kitsaid piirkondi.”

Ühistranspordi mittekasutamise põhjused

Ühistransport ei sõida kodukandis

Ei sõida vastajale sobivatel aegadel

Ei sõida vastajale sobival marsruudil

Elukoha lähedal ei ole peatust

Auto on liiklemiseks mugavam ja efektiivsem

“Ühistransporti ei saa kasutada, sest seda lihtsalt pole. Meie külas ei ole ühtki ühistranspordi liikidest.”

“Ma ei saa kasutada, sest siis peaksin kasutama kaht erinevat liini, mis ei sobitu või teeksid tööpäeva väga pikaks.”

„Kodu lähedal bussiliiklus puudub va. koolibuss. Pean sõitma autoga 9 km. kaugusele, et bussiga linna sõita.“

Naiste ootused seoses ühistranspordiga

Paindliku ühistranspordi olemasolu on maal töötamiseks, koolis käimiseks ja muuks asjaajamiseks esmavajalik.

Ühistranspordi marsruudid ja sõidugraafikud tuleb üle vaadata ja kohandada elanike reaalsete vajadustega.

Üle vaadata peatuste asukohad.

Ühistransport võiks võimaldada ka lapsevankriga või liikumispuudega inimesel liigelda.

Ühistransport ei peaks sõitma ainult kooliaegadel, ka suvel ja vaheajal vajavad osad inimesed seda.

Internetikasutus ja sellega rahulolu

Valdav enamik (94%) kasutab interneti peamiselt kodus arvutis ja/või nutitelefonis.

Netiühendusega vähem rahul Lääne-, Võru- ja Valgamaa naised.

Väga rahul (44%)	Enam-vähem rahul (42%)	Rahulolematud (14%)
Piisava kiiruse ja mahuga (Valgus)kaabliga hea ühendus Mobiilsideteenus töötab piirkonnas hästi Mast on kodule lähedal <i>„Omavalitsus paigaldas internetikaabli ... klientidele mõistliku omaosalusega, internetiühenduse kvaliteet väga hea.“</i>	Kiirus aeglane, levi ebaühtlane Maht väike Teenus on kallis Internetiühendus õhu kaudu kehv <i>„Selle koha peal, kus elan on leviprobleemid, isegi et helistada pean minema õue või siis akna all rääkima, muidu katkeb ja hakib.“</i>	Levi hakib, kaob aeg-ajalt Ühendus on väga aeglane Teenus on kallis Internetiühendus õhu kaudu kehv <i>„Peres on 5 inimest ja distantsõppe ja kaugtöö ajal on võimatu, et kõik teevad samal ajal internetis tööd. Kogu aeg peab keegi loobuma ja kompromisse tegema.“</i>

Naiste ootused seoses internetiühendusega

Püsiv ja kiire internetiühendus on tänapäeval ülioluline, et töötada, õppida ja teenuseid tarbida.

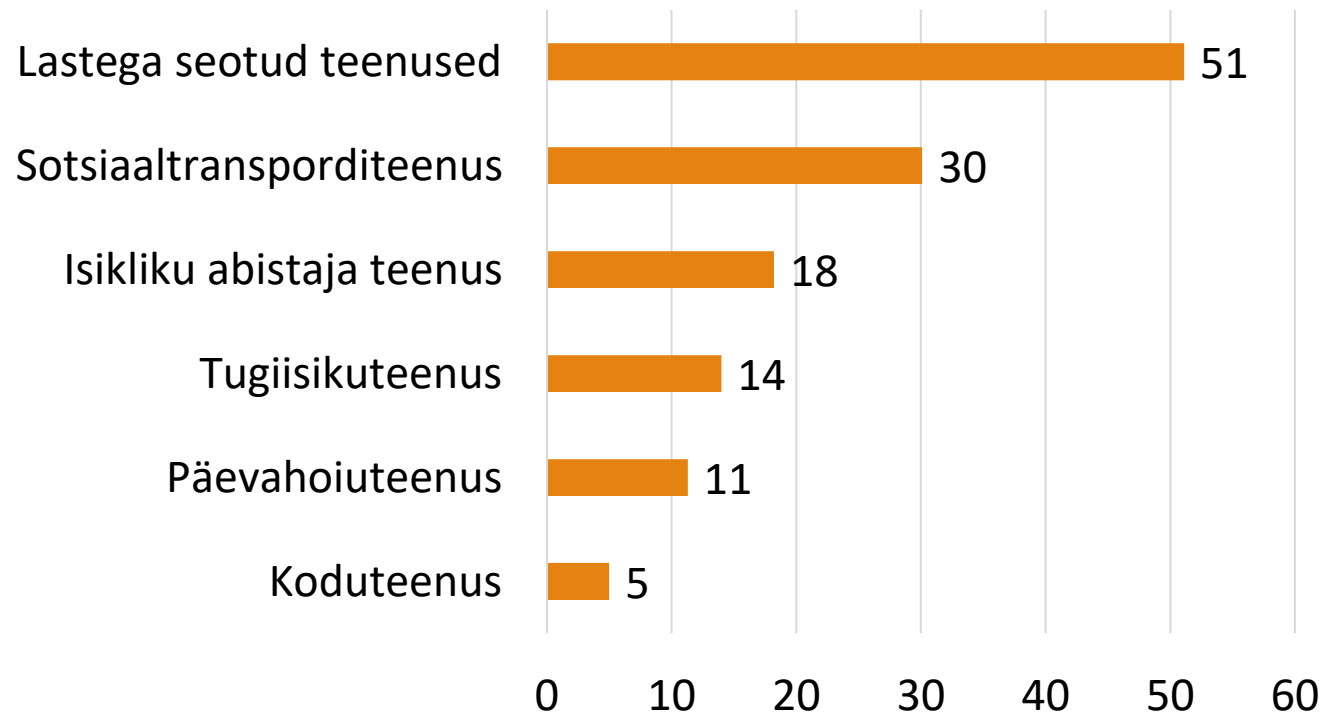
Netiühenduse kvaliteet võib mõjutada maale elama jäämist/elama asumist.

Omavalitsuse panus hea ühenduse tagamisel on väga oodatud.

Kohalike sotsiaalteenuste kasutamine

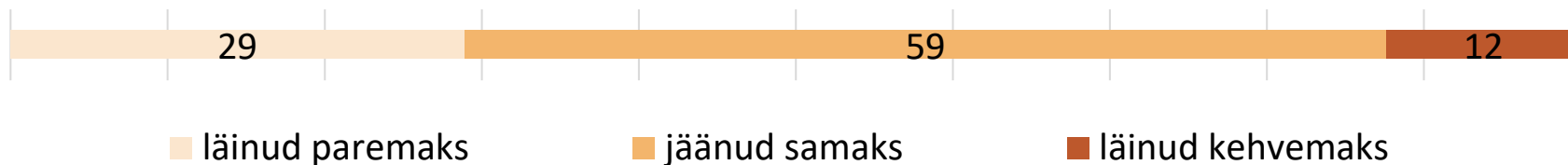
13% vastajatest või nende leibkonnaliikmetest on kasutanud mõnda kohaliku omavalitsuse poolt pakutavat sotsiaalteenust.

Kasutatud sotsiaalteenused (% teenuseid kasutanutest)

Hinnangud kohalikele sotsiaalteenustele

Kohalikud sotsiaalteenused on viimase kolme aasta jooksul ... (%)

Läinud paremaks

Info teenuste kohta

Teenuste kvaliteet

Juurdepääs teenustele

Ametnikud mõistvad ja abivalmid

Võimalik kasutada valla transporti arsti juurde minekuks

Rohkem Tartu- ja Harjumaal

„Hoolivus oma valla vanadest, tihti küsitakse, kas on abi vaja.“

Läinud kehvemaks

Teenuse kvaliteet

Juurdepääs teenustele

Haldusreformi tõttu:

- teenus läinud kaugemale

- ametnikud vahetunud, uued pole oludega kursis

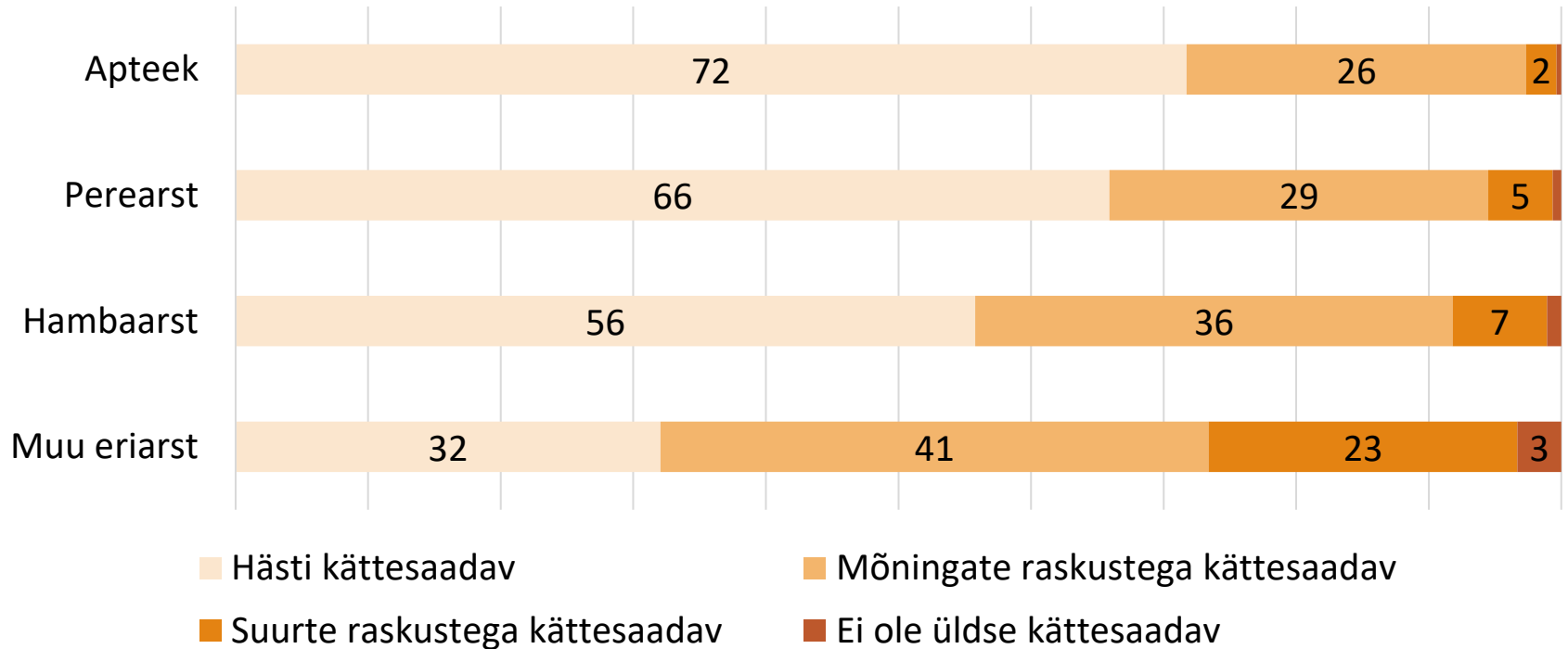
- osa teenuseid ei pakuta enam

Rohkem Ida-Viru, Valga- ja Raplamaal

„Haldusreformi järel kaugenus teenus meie piirkonnast. Uued töötajad ei tunne kohalike inimeste probleeme, ei oska neisse sekkuda...“

Tervishoiuteenuste kasutamine

Tervishoiuteenuste kättesaadavus (% teenust kasutanud inimestest)

Tervishoiuteenused paremini kättesaadavad Tartu- Järva-, Harju- ja Lääne-Virumaal.
Kehvemini Võru-, Valga- ja Hiiumaal.

Raskesti kättesaadavuse põhjused:

Ootejärjekord arstile liiga pikk (peamiselt eriarst, aga ka perearst)

Tervishoiuteenus asub kaugel

- keeruline ühistranspordiga minna
- ei saa ühe päevaga ära käia
- puudub transpordivõimalus

Hõivatud teiste pereliikmete eest hoolitsemisega

Lühikesed, sobimatud lahtiolekuajad

„Paljude eriarstide juures peab käima Hiiumaalt väljaspool, seega vaja tihti leida öömaja.“

Naiste ootused seoses sotsiaal- ja tervishoiuteenustega

Teenuste kättesaadavus peab olema parem

- parem ühistransport, vajadusel sotsiaaltransport
- lahtiolekuajad pikemad või paindlikumad, kooskõlas ühistranspordi graafikuga
- rohkem erinevaid peredele ja lastele suunatud nõustamis- ja tugiteenuseid igas omavalitsuses
- perearstikeskuste, apteekide vm oluliste terviseteenuste olemasolu toetamine võimalikult kodu lähedal

Ettepanekud

Kiirem ja kindlam internetiühendus olenemata elukohast

Vajadustele vastav ühistransport, sh kaugemates maapiirkondades elavatele inimestele liikumisvõimaluste pakkumine – mitte süvendada ääremaastumist

Ettevõtluse toetamine silmas pidades naiste haridusele ja võimetele vastavate töökohtade loomist/säilitamist kodu lähedal

Kodulähedase lasteaia ja kooli säilitamine

Mitmekesise huvihariduse olemasolu

Mitmekesiste ja kättesaadavate sotsiaalteenuste olemasolu

Tänaan kuulamast!

